

4.892.475 actuals a 5.596.332 el 2018; un creixement del 14,3%. I les Balears, com sempre, encapçalaran l'augment demogràfic. D'1.045.008 que hi ha actualment arribarà a 1.210.870 d'aquí a nou anys. Un 15,8% d'increment.

Al conjunt dels Països Catalans, la població passarà de 13.175.534 habitants, a 14.566.563 el 2019. És a dir, un increment absolut de 1.391.029. Pràcticament un 10% d'augment, que són dos punts més que la mitjana estatal.

A la resta de l'estat espanyol, les regions que més augmentaran població –és a dir, immigració– seran Castella - la Manxa (17,5%), Múrcia (16,6%) i les Canàries (11,4%). Tota la resta, per sota del 10%. Entre les que perduran població hi ha Melilla (-6,16%), Galícia (-1,2), el País Basc (-1,3%) i Astúries (-1,6%).

La conclusió de tot plegat és la mateixa que es palesa cada vegada que aquest setmanari ha fet anàlisis semblants durant els darrers anys: que el més gran esforç d'acollida d'immigració el fem als Països Catalans, i, més concretament, al País Valencià i les Illes Balears. Això implica tot un seguit de reptes, i un dels més importants és la feina: podrem crear tants de nous llocs de feina com caldran? O, per contra, es viuran conflictes socials, per primer cop, quan hi hagi una vertadera competència –que mai no ha existit d'una manera general– pels llocs de feina entre autòctons i immigrants? A la vegada, l'augment de població no necessàriament portarà una reducció de l'envelliment, sinó que –com augura Pere Salvà, especialista en demografia, per al cas balear– d'aquí a set anys o deu podem tenir molts més vells que caldrà atendre: més diners públics en dependència, assistència sanitària i social... I no parlem de totes les altres dificultats que implica tenir una població que ha crescut tant i que continuarà creixent per causa de la immigració. I una d'aquestes incògnites, no gens negligible, és la integració lingüística i cultural.

Tanmateix no sembla que la classe política, en general, sigui gaire conscient de tot plegat.

Miquel Payeras

Els reptes de l'explosió demogràfica balear

La població de les Illes ha augmentat més del 40% aquests darrers deu anys, i continuarà creixent durant el decenni vinent.

Les Illes Balears, juntament amb el País Valencià, serà una de les comunitats autònomes on més augmentarà la població aquests nou anys vinents. Si més no, ho preveu la projecció demogràfica feta per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) per al període 2008-2019. De poc més d'un milió d'habitants que poblaven les Illes l'1 de gener del 2008 es passarà a més d'1,2 milions el 2018. Un augment relatiu del 16%. I això que a les Illes, aquests darrers deu anys, ja hi ha hagut un creixement enorme, d'un 45%. Naturalment, tant la realitat demogràfica actual com la prevista té una causa que explica aquest boom: la immigració. I, d'acord amb la projecció de l'INE, no s'aturarà. Si bé és ver que augmentarà bastant menys que no

pas aquests darrers anys, no cessarà. És a dir, continuaran arribant nous immigrants a les Illes en cerca del seu paradís. L'Eldorado europeu encara atreu molta gent de països pobres, a desgrat de la crisi, i continuarà despertant les il·lusions de milers i milers de persones del tercer món que arribaran ací amb la idea de trobar un futur millor per a ells i llurs fills.

L'índex d'augment que l'INE preveu per al període esmentat serà del 15,8%, pràcticament el doble de la mitjana estatal. Dit d'una altra manera, les Balears continuaran essent la comunitat on més es desequilibrarà la relació entre autòctons i nascuts fora de les fronteres illenques. En aquests moments la proporció ja és prou significativa: el 49% del total de residents

MIQUEL PAYERAS

EL TEMPS

Es calcula que, d'ací a deu anys, més d'un 51% dels habitants de les illes Balears seran nascuts a fora i que la població amb adscripció identitària

oficials a les Illes no hi ha nascut. Es tracta de gairebé mig milió de persones que provenen de l'emigració espanyola i estrangera, pràcticament a parts iguals.

En termes absoluts, la població illenca, segons l'INE, passarà d'1.045.008 (comptabilitzats l'1 de gener del 2008 –s'ha de dir que segons els padrons hi havia 28.000 persones més–) a 1.210.870 al cap de deu anys. Dels nous 165.862 balears, la immensa majoria procedirà de la immigració. El creixement vegetatiu –diferència entre nascuts i morts– només serà, en nombres rodons, de 40.000 persones. Més de 120.000 seran immigrants que hauran vingut a residir a les Illes en aquest futura dècada.

Què pot implicar aquest nou salt quantitatiu en la demografia balear? El més gran expert en demografia

que hi ha a les Illes és el catedràtic de geografia humana de la Universitat de les Illes Balears (UIB), Pere Salvà, que veu molts de reptes presents i futurs de resultes del canvi demogràfic que s'hi viu, i que s'hi continuarà vivint, però dissortadament no hi troba cap resposta seriosa de les administracions públiques.

El treball. Per a Salvà, la projecció que fa l'INE és bastant acurada. “De fet, coincideix gairebé exactament amb el que hem fet nosaltres per a l'any 2016. És cert que algunes altres previsions de l'INE d'aquesta mena han resultat equivocades. Per tant, sempre cal entendre que una projecció d'aquestes resta sotmesa a molts factors que la poden fer tòrcer. Per exemple, la crisi econòmica es podria intensificar i anul·lar l'efecte crida dels immigrants ja

residents, que ha estat l'element que ha explicat el gran desenvolupament demogràfic d'aquests anys passats. Però també és ver que l'equivocació podria consistir a pecar per defecte, perquè, posem per cas, la situació econòmica es resolgués d'ací a dos o tres anys i aleshores s'intensificàs aquest efecte crida. Perquè nosaltres, abans o després, sortirem de la crisi, però no pareix que hagi de passar això mateix als països d'on prové la immigració. Tot i l'encert que observem en la projecció, hi vull fer una precisió: l'INE treballa amb dades del 2008 que registren unes 28.000 persones menys que el padró, la qual cosa vol dir que per ventura la previsió final hauria de ser una mica més alta.”

Donant per bona la previsió, ni que sigui a grans trets, Salvà explica que més important que l'augment quantitatiu és

històrica serà clarament minoritària.

veure quina població augmentarà. “Hi ha una cosa principal: aquests nou anys vinents, creixerà, ja creix, espectacularment la població activa”, és a dir, la que es troba en edat laboral. “Serà així perquè, d’una banda, la immigració la farà créixer, però –alerta– també perquè pel mateix desenvolupament demogràfic intern s’incorporarà molta gent al mercat laboral. Segons la previsió que hem fet nosaltres, a les Balears el 2016 haurem de menester uns 790.000 llocs de feina per a aquesta població en edat de fer feina, que situam entre 20 anys i 65. Què vol dir, això? Doncs és fàcil d’imaginar si tenim en compte que el màxim de llocs de feina que hem arribat a tenir ha estat d’uns 500.000.” Segons Salvà, encara que quan se superi la crisi es creïn més llocs de feina que no pas en el passat immediat, la diferència entre els que necessitarem

i els que tindrem pot acabar essent un greu problema social. “Fàcilment pot haver-hi tensions per a ocupar llocs de feina entre espanyols i estrangers.” És una possibilitat gens remota. I que mai no s’ha produït a la història balear, perquè fins ara l’immigrant ocupava llocs que el resident no volia o agafava aquelles feines en què calia importar mà d’obra perquè amb la d’aquí no n’hi havia prou. “Aquest és el punt que em preocupa més, perquè mai no ha passat, i ens podem trobar d’aquí a uns pocs anys amb greus tensions socials. Convindria, ara mateix, començar a fer feina per a evitar aquesta possibilitat, però tanmateix cap polític pareix preocupar-se’n.”

Més vells. Una de les teories sobre la immigració que més s’han fet córrer és que motivava un augment de la natalitat i, per tant, evitava l’envelliment de la població. Salvà no ho veu pas així. “És cert que la natalitat ha passat de ser molt baixa en el passat –des dels anys 70 fins a mitjan anys 90– a ser raonablement alta avui dia. Però no és només a causa de la immigració. També s’explica perquè les dones autòctones que ara tenen entre 30 anys i 35 han tingut criatures. Ara bé, aquesta fase s’acabarà aviat. Pel que fa a les immigrades, les que tenen entre 25 anys i 39 han tingut criatures i encara en tindran durant uns quants anys, però pocs, perquè les que ja tenen un fill o dos no en solen tenir més. Això fa preveure que cap al 2010-2012, la taxa de natalitat baixarà.” I al cap de pocs anys “tindrem novament un problema d’envelliment”. En concret, Salvà preveu que el 2016 el nombre de jubilats augmentarà considerablement, i més en concret els més grans de 75 anys, “la qual cosa significarà inexorablement més casos de dependència, més despesa social i sanitària, etc. És un altre element que no veig en el discurs polític de ningú, i parlam d’una realitat a set anys vista. Massa poc per a no posar-hi fill a l’agulla. Però no s’hi fa res”.

Amenaça cultural. En aquest moment, el 49% de la població balear és immigrada, comptant tant la immigració estrangera com l’espanyola. Quin percentatge serà, d’aquí a una dècada?

Salvà no dubta que la majoria de la població de les Balears el 2016 o el 2018 serà immigrada. “Hem de tenir en compte que el creixement vegetatiu explica l’augment demogràfic a raó d’unes 4.000 persones l’any. En deu anys, 40.000. Si tenim un augment de 165.000 persones, haurem d’afegir uns 125.000 nous immigrants als que ja hi ha.” És a dir, que uns 625.000 habitants de les Illes seran immigrants, sobre 1.210.000: el 51,6%. Qualsevol lleugera variació a l’alça de la immigració podria ben fàcilment fer créixer el percentatge. El problema cultural que això representa no el pot ignorar ningú. “I a ningú no sembla preocupar-lo de debò. No sé si, a hores d’ara, s’hi pot fer res. De fet, l’única integració de la immigració estrangera és en clau nacional espanyola, i no parlem d’aquells que vénen d’Espanya o de països de parla castellana.” I la resta, els nascuts a les Balears, són un grup culturalment homogeni? “La veritat és que aquells que pertanyem al que podríem anomenar grup amb adscripció identitària històrica som ja una clara minoria. Un sondatge que fèrem ens indicava que ens podem situar en aquest grup no pas més del 30% del total. La xifra és discutible, naturalment, però és un indicador que cal tenir en compte. D’aquí a deu anys, evidentment, serem menys en percentatge”.

Resposta política. Salvà pensa que tant la realitat demogràfica present, tan marcada per la immigració, com la futura, igualment marcada pels nous nadius, requeriria decisions i preses de posició serioses de la classe política. “Però no en veig enlloc; la veritat és que em preocupa molt la manca de respostes institucionals al fenomen del canvi demogràfic fruit de la immigració. És com si els polítics només pensassin en quatre anys, una legislatura. Funcionen mentalment per períodes de quatre anys i no volen entendre que la demografia ja ens ha canviat el país, i ens el canviarà encara molt més. I que per plantar cara als reptes que s’acosten no podem pensar en períodes de quatre anys, sinó a molt més llarg termini. A deu anys, pel cap baix. Però ningú no ho fa.”

Miquel Payeras